

SINTEF Teknisk Godkjenning for minirensesanlegg

Nye krav til serviceordning og overvåkende kontroll fra 01.01.2024

SAKSBEHANDLER / FORFATTER

Willy Røstum Thelin (dette utkastet)

Arbeidsgruppen ved Nina Alstad Rukke og Dag Erik Håvimb (tidligere utkast)

DATO	GRADERING
2020-11-02	Åpen

SAMMENDRAG

Nye krav innføres i SINTEF Teknisk Godkjenning for minirensesanlegg fra 01.01.2024. Kravene kommer i tillegg til gjeldende krav om dokumentasjon av minirensesanlegget slik det leveres fra fabrikk.

1. **Krav til dokumentasjon av serviceordning.** Innehavere av TG må dokumentere at de har en serviceordning som sikrer at minirensesanleggene fungerer tilfredsstillende over tid.
2. **Utvidelse av overvåkende kontroll.** Overvåkende kontroll for TG utvides til å omfatte kontroll av system for gjennomføring av serviceoppdrag. Den overvåkende kontrollen gjennomføres ved inspeksjon hos innehaver av TG eller dennes representant som tilbyr service.

1 Nye krav til SINTEF Teknisk Godkjenning (TG) for minirensesanlegg

1.1 Krav til dokumentasjon av tilfredsstillende serviceordning

Innehaver av TG skal dokumentere at de har en tilfredsstillende serviceordning. Dersom innehaver av TG tilbyr service gjennom salgsrepresentant(er)¹, skal innehaver dokumentere en tilsvarende serviceordning for disse. Følgende dokumentasjon skal legges fram ved utarbeidelse av ny TG og revisjon av eksisterende TG:

1. Mal for kjøpsavtale som sikrer kjøper tilgang til reservedeler og slidedeler. (Nytt krav).
2. Mal for serviceavtale mellom serviceleverandør og anleggseier (Innskjerping av gjeldende krav, jamfør forurensingsforskriften § 12-13.).
3. Detaljert drifts- og vedlikeholdsinstruks for minirensesanlegget, inklusive hovedkomponenter. Dokumentasjonen er rettet mot servicepersonell (Innskjerping av krav i pkt. 8.3 i EN 12566-3:2016).
4. Opplegg for opplæring i bruk rettet mot huseier, og mal for skjema for signering av gjennomført opplæring (Nytt krav).
5. Dokumentasjon av innehavers eller dennes salgsrepresentant, sitt system for gjennomføring og rapportering av serviceoppdrag, herunder beskrivelse av rutiner, prosedyrer, sjekklister og oversikt over måleutstyr. (Nytt krav).

Tilleggskrav dersom serviceoppdrag settes bort til underleverandør (annet firma):

Dersom innehaver av TG eller dennes representant i Norge, benytter underleverandører for gjennomføring av service, skal følgende dokumentasjon legges fram ved utarbeidelse av ny TG og revisjon av eksisterende TG:

1. Innehaver av TG eller dennes representant i Norge, skal ha en oppdatert liste publisert på nettside som viser underleverandører av servicetjenester som de til enhver tid har avtale med. (Nytt krav).
2. Kontraktsmal som regulerer hvilke krav som stilles til underleverandører av servicetjenester. Dette er kun aktuelt dersom innehaver eller dennes salgsrepresentant i Norge, tegner serviceavtale med huseier, men benytter andre underleverandører for gjennomføring av serviceoppdrag. (Nytt krav).

Innehaver av TG er ansvarlig for å følge opp at de serviceforetakene de inngår avtale med benytter personell med nødvendig kompetanse og opplæring på produktene de skal ha serviceansvar for. Innehaver av TG er også ansvarlig for å følge opp at eventuelle underleverandører av servicetjenester benytter et egnet system (rutiner, prosedyrer, sjekklister) for gjennomføring, rapportering og avvikshåndtering av serviceoppdrag. I tillegg er innehaver av TG ansvarlig for å følge opp at underleverandører følger drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner for aktuelt produkt, og at de oppfyller forpliktelsene som fremgår av serviceavtalen som innehaver eller dennes representant, har tegnet med huseier. Se pkt. 1.1.6 om krav til hva som må reguleres i avtale mellom innehaver av TG og underleverandører av servicetjenester.

Det vil fremgå av godkjenningsdokumentet at innehaver eller dennes salgsrepresentant i Norge), tilbyr en serviceordning i henhold til retningslinjene for SINTEF Teknisk Godkjenning for minirensesanlegg. Godkjenningsdokumentet skal også vise at serviceordningen er underlagt overvåkende kontroll i henhold til retningslinjene for SINTEF Teknisk Godkjenning for minirensesanlegg.

1.1.1 Kjøpsavtale og reservedeler

Det stilles krav til at kjøpsavtalen som anleggseier inngår ved kjøp av et minirensesanlegg gir kjøper rett til kjøp av reservedeler og slidedeler.

¹ Med salgsrepresentant(er) menes her leverandøren eller leverandørene som tilbyr produktet for salg i det norske markedet.

1.1.2 Mal for serviceavtale

Følgende krav skal reguleres av mal til serviceavtale² mellom serviceleverandør og huseier/anleggseier:

- Navn på servicefirma som utfører service, og kontaktopplysninger som skal benyttes av anleggseier bl.a. ved driftsproblemer/feil på anlegget.
- Minimum antall service per år. Dersom ulike modeller/størrelser har ulikt servicebehov skal det tydelig fremgå minimum antall service som gjelder for den aktuelle anleggstypen.
- Hvilke drifts- og vedlikeholdsoperasjoner som inngår i service, inklusive frekvenser for ulike drifts- og vedlikeholdsoperasjoner. Beskrivelse av drifts- og vedlikeholdsoperasjoner i serviceavtalen må som minimum dekke det vedlikeholdsbehovet som er beskrevet av produsenten i driftsmanualen for aktuelt produkt. Serviceavtalen kan referere til aktuelt/aktuelle punkter i produsentens drifts- og vedlikeholdsmanual.
- Beskrivelse av hva som er huseiers ansvar. Huseier er kun ansvarlig for følgende:
 - Enkle visuelle kontroller og å fylle ut sjekklister for driftsstatus. Det foreslås en generell minimumsmal for sjekklister med overordnede kontrollpunkter og kontrollintervaller.
 - Varsle Serviceleverandør/innehaver av TG eller dennes salgsrepresentant, ved alarm, unormal drift, funksjonssvikt, o.l.
 - Ansvar for hva som tilføres renseanlegget. Ved fremleie skal anleggseier påse at de som bruker boligen(e) som er tilknyttet anlegget er klar over hva som ikke kan tilføres renseanlegget.
 - Ved fremleie av bolig skal anleggseier informere beboere om viktige forhold ved utslippstillatelse, slik som maksimal belastning (antall beboere) og plikt til å sikre service og tilsyn adgang til minirensenanlegget.
 - Ved salg av eiendom skal huseier/anleggseier informere ny eier om krav i gjeldende utslippsavtale, og at eksisterende serviceavtale sies opp fra overtakelsesdato. Kontaktinformasjonen til ny eier skal meddeles serviceforetaket.
 - Ved salg av eiendom er huseier/anleggseier ansvarlig for å si opp avtalen med servicefirmaet.
- Serviceavtalen skal forplikte serviceleverandøren til følgende:
 - Tilby beredskapsordning med oppmøte innen 24 timer (ukedager) og 36 timer (helg).
 - Utføre måling av viktige driftsparametere for å kunne vurdere anleggets driftsstatus og renseseffekt. Minimum skal følgende måles hver service: temperatur, pH, turbiditet, orto-P. Utstyr for måling av oksygen bør medbringes av servicepersonellet og benyttes ved driftsproblemer der det er relevant å bekrefte/utelukke problemer med beluftningen.
 - Utføre vedlikeholdsoperasjoner og eventuelt spyling i henhold til produsentens drifts- og vedlikeholdsmanual.
 - Lese av alarmlogg i PLS og kontrollere driftslogg ført av anleggseier.
 - Kontrollere funksjonalitet av ventiler og mekaniske komponenter i henhold til produsentens drifts- og vedlikeholdsmanual.
 - Måle slamnivå i henhold til i henhold til produsentens drifts- og vedlikeholdsmanual, og rapportere til kommunen dersom det er behov for ekstra slamtømming.
 - Bytte ut slidedeler i henhold til intervaller angitt i drifts og vedlikeholdsmanual for aktuelt produkt.
 - Medbringe reservedeler for den aktuelle anleggstypen. For reservedeler som normalt ikke skiftes ut, eller som skiftes sjelden holder det at innehaver av TG har disse på lager i Norge.
 - Utbedre feil og skifte ut defekte komponenter

² Kommersielle vilkår er ikke berørt i dette forslaget. Innehavere av TG må selv vurdere i hvilken grad kunden skal tilbys en driftsgaranti som dekkes av årlig serviceavgift, eller hvorvidt f.eks. nødvendige servicebesøk utover minimumsantallet per år faktureres i tillegg til årlig serviceavgift.

- Sende inn servicereport fortløpende³ til lokal forurensningsmyndighet, med kopi til huseier. Rapporten skal som minimum inneholde informasjon tilsvarende siste versjon av Norsk Vanns rapporterings skjema.
- Opprette avvik dersom anlegget ikke fungerer tilfredsstillende.
- Som en del av avviksbehandlingen, forsøke å utrede årsak til overskridelse av utslippskrav eller feilfunksjon.
- Rapportere avvik dersom et anlegg forlates uten at dette fungerer tilfredsstillende. Avviksrapporter skal oversendes lokal forurensningsmyndighet fortløpende, med kopi til huseier.
- Ved behov foreta ekstra service(er) utover kontraktsfestet minimumsantall for å sikre at anlegget fungerer tilfredsstillende.
- Om nødvendig rekvirere ytterligere kompetanse for å diagnostisere alvorlige/kompliserte driftsproblemer (f.eks. korrespondanse med produsent/prosessansvarlig hos innehaver)

Ved utstedelse av ny TG og ved femårsrevisjon skal SINTEF bl.a. kontrollere at det er samsvar mellom antall service som tilbys i serviceavtale og det vedlikeholdsbehovet som oppgis i produsentens drifts- og vedlikeholdsmanual.

1.1.3 Detaljerte drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner

TEK17 § 4-1 stiller krav til at ansvarlig prosjekterende og ansvarlig utførende, innenfor sitt ansvarsområde, skal framlegge for ansvarlig søker nødvendig dokumentasjon som grunnlag for hvordan igangsetting, forvaltning, drift og vedlikehold av byggverk, tekniske installasjoner og anlegg skal utføres på tilfredsstillende måte.

Detaljerte drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner er en forutsetning for at et minirensesanlegg kan driftes og vedlikeholdes tilfredsstillende over tid. Drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner må være kjent og tilgjengelig for de som utfører service.

For TG stilles det krav til at innehaver må fremlegge detaljerte drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner for aktuell anleggstype. Dette gjelder både for minirensesanlegget som helhet, samt for hovedkomponenter som pumper, blåsere, kompressorer, PLS, etc. Drifts- og vedlikeholdsinstruksjonene skal være utarbeidet av produsenten av minirensesanlegget eller av produsenten av de aktuelle hovedkomponentene. Drifts- og vedlikeholdsinstruksjoner for minirensesanlegget skal være tilgjengelig på skandinavisk språk. Det tillates at drift og vedlikeholdsinstruksjoner for delkomponenter foreligger på engelsk dersom ikke produsenten tilbyr dette på norsk, svensk eller dansk.

Drifts- og vedlikeholdsinstruksjonene for minirensesanlegget og dets hovedkomponenter skal minimum inneholde nødvendig beskrivelse av følgende:

- Vedlikeholdsprogram (Frekvenser for ulike drifts- og vedlikeholds-operasjoner). Merk at det må være samsvar mellom det vedlikeholdsprogrammet som beskrives, antall service som tilbys og anleggseiers ansvar knyttet til drift og vedlikehold av anlegget.
- Beskrivelse av kritiske komponenter og anbefalt utskiftingsintervall
- Beskrivelse av hvilke feil som varsles med alarm, og hvordan de varsles
- Feilsøking og utbedring av feil/driftsforstyrrelser
- Tilstrekkelig prosedyrebeskrivelse for drifts- og vedlikeholds-operasjoner. Merk at slike prosedyrer i stedet kan inngå i innehavers kvalitetsmanual.

³ Gjennom utvidet overvåkende kontroll vil det kontrolleres at innehaver av TG rapporterer service løpende. Innehaver av TG vil imidlertid ikke kunne sanksjoneres for at kommunene evt. ikke har tilrettelagt for løpende elektronisk rapportering.

- Driftsrutiner for drift ved lengre opphold i belastningen til anlegget (fritidsboliger). Merk at nødvendige driftsoperasjoner ved nedstenging og oppstart av anlegget, i tilknytning til lengre perioder uten belastning, må kunne ivaretas gjennom serviceprogrammet som tilbys og/eller anleggseiers ansvar knyttet til drift og vedlikehold av anlegget.
- Slamtømmeprosedyre, inkl. spesielle forhold ved bruk av mobil avvanning. Slamtømmeprosedyren skal finnes som eget frittstående dokument som skal være tilgjengelig på innehaver av TG sin hjemmeside, eller på hjemmesiden til dennes salgsrepresentant i det Norske markedet. Dersom innehaver av TG er medlem av Avløp Norge skal slamtømmeprosedyren i tillegg være tilgjengelig på www.avlopnorge.no.
- Prøvetakingsprosedyre. Prøvetakingsprosedyren skal finnes som eget frittstående dokument som skal være tilgjengelig på innehaver av TG sin hjemmeside, eller på hjemmesiden til dennes salgsrepresentant i det Norske markedet. Dersom innehaver av TG er medlem av Avløp Norge skal prøvetakingsprosedyren i tillegg være tilgjengelig på www.avlopnorge.no.
- Beskrivelse av relevante forhold knyttet til HMS
- Anleggseiers plikter og ansvar knyttet til bruk, drift og vedlikehold av anlegget må beskrives. En slik "brukerinstruks" kan enten inngå i drifts- og vedlikeholdsmanualen, utarbeides som eget dokument, eller fremgå av serviceavtalen som huseier tegner med innehaver av TG eller dennes salgsrepresentant i Norge.

1.1.4 Krav til opplæringsopplegg for anleggseier

Innehaver av TG skal ha informasjonsmateriale rettet mot huseier som beskriver huseiers ansvar knyttet til drift, samt hva som kan og ikke kan tilføres anlegget. Informasjonsmaterialet kan være i form av skriftlig informasjon eller video. Innehaver av TG skal ha en mal for egenerklæring som skal benyttes som dokumentasjon av at huseier har lest/sett informasjonsmaterialet og satt seg inn i sine forpliktelser. Egenerklæringen skal signeres av huseier. Egendeklareringskjemaet skal inneholde informasjon om at huseier skal returnere signert skjema til innehaver av TG eller dennes representant i Norge, med kopi til lokal forurensningsmyndighet.

Det vises til følgende krav i byggesaksforskriften (SAK10) § 8-2:

Søker skal senest ved søknad om ferdigattest påse at nødvendig dokumentasjon for driftsfasen som angitt i byggteknisk forskrift § 4-1, er fremlagt av de ansvarlige foretak innenfor sine ansvarsområder. Søker skal overlevere dokumentasjonen til byggverkets eier mot kvittering.

Innehaver av TG eller deres salgsrepresentant i Norge, er ansvarlig for at informasjonsmaterieell og egenerklæringsskjema medfølger som en del av FDV-dokumentasjonen til minirensanlegget ved salg, samt for arkivering av egenerklæring fra huseier.

1.1.5 System og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag

Innehaver av TG skal ha et dokumentert system for planlegging, utførelse, avviksbehandling og rapportering av serviceoppdrag. Med system menes her overordnede rutiner og prosedyrer for arbeidsoperasjoner, hjelpemidler/rapportmaler/programvare, etc. som benyttes for dokumentasjon av serviceoppdrag, inklusive registrering, oppfølging og lukking av avvik. Følgende kontrolleres ved utstedelse/revisjon av TG:

- Rutiner, prosedyrer og maler for gjennomføring av service inklusive spesielle arbeidsoperasjoner (Merk at prosedyrer for spesielle arbeidsoperasjoner normalt inngår i drifts og vedlikeholdsmanualen. Det er da tilstrekkelig å referere til aktuelt kapittel i drifts og vedlikeholdsmanualen).
- Rutiner, prosedyrer og maler for dokumentasjon og rapportering av service.
- Rutiner, prosedyrer og maler for avviksbehandling.
- Rutiner, prosedyrer og maler for kalibrering, bruk og vedlikehold av måleutstyr.
- Rutiner for HMS.

1.1.6 Avtale mellom innehaver og serviceleverandør

Når innehaver av TG eller dennes salgsrepresentant i Norge, benytter underleverandører av servicetjenester stilles det krav hva som må reguleres av avtale mellom innehaver av TG og underleverandøren.

Det stilles krav til at følgende forhold reguleres i avtalen mellom innehaver av TG og serviceleverandør:

- Serviceoperatøren skal benytte egnet system for avviksbehandling og rapportering av serviceoppdrag, jmfør pkt. 1.1.5.
- Service skal utføres i henhold til drifts og vedlikeholdsplan for aktuell anleggstype, jmfør pkt. 1.1.3
- Serviceoperatøren skal rette seg etter de forpliktelser som fremgår av mal for serviceavtale som er utarbeidet av innehaver av TG, jmfør pkt. 1.1.2
- Serviceoperatøren skal være sikret tilgang til reservedeler og produktspesifikk kompetanse, enten disse leveres direkte fra innehaver av TG eller fra produsenten av anlegget
- Serviceoperatøren skal utelukkende benytte personell som har tilstrekkelig kompetanse og som har fått tilstrekkelig opplæring i drift og vedlikehold av produktet⁴
- Serviceoperatøren skal på forespørsel fra innehaver av TG oversende dokumentasjon knyttet til utførelse av service på gitte anlegg/ i gitte kommuner.
- Innehaver av TG har rett til å gjennomføre nødvendige kontroller for å påse at service utføres i henhold til de prosedyrer og retningslinjer som er avtalt
- Innehaver av TG har rett til å si opp avtalen dersom serviceoperatøren ikke utfører service i henhold til de prosedyrer og retningslinjer som er avtalt.

Innehaver av TG er selv ansvarlig for å kontrollere at serviceleverandøren oppfyller forpliktelsene i avtalen mellom partene. Ved utarbeidelse/revisjon av TG vil SINTEF kontrollere malen for avtale mellom innehaver og underleverandør av servicetjenester.

1.2 Overvåkende kontroll

1.2.1 Dagens praksis for overvåkende kontroll for TG av minirensanlegg

For å opprettholde gyldig SINTEF Teknisk Godkjenning gjennomføres overvåkende kontroll av produsentens produksjonskontroll. Overvåkende kontroll ivaretas gjennom inspeksjonsbesøk hos produsent, og utføres av SINTEF eller andre kontrollorganer som SINTEF har akseptert. SINTEF utfører førstegangsinspeksjon ved utstedelse av nye godkjenninger. Hvor ofte det skal utføres inspeksjon vurderes blant annet på grunnlag av hvor komplisert produksjonen er, faren for variasjoner av produktets egenskaper og om produsentens kvalitetssystem er sertifisert eller ikke. Som hovedregel utføres det inspeksjon hvert 5. år for produsenter som har et kvalitetssystem som er sertifisert i henhold til EN ISO:9001, og annethvert år for produsenter som har et styringssystem som ikke er sertifisert.

1.2.2 Utvidelse av dagens overvåkende kontroll

Overvåkende kontroll av TG utvides til å omfatte kontroll av at innehaver av TG har egnede systemer og prosedyrer for gjennomføring, avviksbehandling og rapportering av serviceoppdrag. I den grad det er praktisk mulig vil det kontrolleres at serviceoppdragene gjennomføres i tråd med prosedyrene.

For TG der service tilbys av innehavers salgsrepresentant i Norge, rettes den overvåkende kontrollen av systemer og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag mot salgsrepresentanten.

⁴ I tillegg til krav til generell kompetanse på renseprosess og service av minirensanlegg, må det også sikres at aktuelt personell har spesifikk opplæring på aktuell(e) anleggstype(er). Sistnevnte vil normalt måtte tilbys av innehaver av TG eller av anleggsprodusenten.

Når innehaver av TG benytter underleverandører for utførelse av servicetjenester skal den overvåkende kontrollen omfatte kontroll av systemer og prosedyrer for oppfølging av underleverandøren som utfører service på vegne av innehaver, eller dennes salgsrepresentant. Når det benyttes underleverandører av servicetjenester, blir denne tjenesten indirekte kontrollert ved inspeksjon hos innehaver av TG eller dennes salgsrepresentant, og ikke ved inspeksjon ute hos underleverandøren av servicetjenester.

1.2.3 Gjennomføring av utvidet overvåkende kontroll

Overvåkende kontroll gjennomføres ved inspeksjon hos innehaver eller deres salgsrepresentant i Norge. Inspeksjon for kontroll av systemer og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag kombineres med inspeksjon av produksjonskontrollen. Inspeksjon for kontroll av systemer og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag skal blant annet omfatte følgende:

- Gjennomgang av system og prosedyrer for planlegging, gjennomføring, avviksbehandling og rapportering av service
- Kontroll av dokumentasjon på opplæring av servicepersonell
- Stikkprøvekontroll av serviceavtaler med huseier
- Stikkprøvekontroll av servicereporter for gjennomført service
- Stikkprøvekontroll av avviksbehandling i forbindelse med serviceoppdrag
- Stikkprøvekontroll av kontrakter mellom innehaver og underleverandører av service

1.2.4 Inspeksjonsfrekvens

Inspeksjon for kontroll av systemer og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag gjennomføres minimum annethvert år.

Samlet antall inspeksjoner for kontroll av produsentens produksjonskontroll og kontroll av systemer og prosedyrer for gjennomføring av serviceoppdrag vil variere noe mellom ulike innehavere. Dette vurderes blant annet på grunnlag av antall produksjonssteder og antall produkttyper og -varianter som omfattes av TG. Det tilstrebes at gjennomsnittlig antall inspeksjoner ikke overstiger én per år per innehaver, men for innehavere med flere TG og flere produksjonssteder, kan antall inspeksjoner per år bli noe høyere. For innehavere/serviceleverandører der det avdekkes alvorlige avvik kan det besluttes å øke antall kontroller inntil kvaliteten av gjennomføring av serviceoppdrag vurderes tilfredsstillende.

2 Tidspunkt for innføring av nye krav

Nye krav til dokumentasjon av serviceordning i henhold til kap. 1.1 innføres for samtlige godkjenninger fra 01.01.2024. Utvidelse av overvåkende kontroll i henhold til kap. 1.2 gjelder fra 2024.

For eksisterende godkjenninger må innehaver legge frem dokumentasjon av serviceordning til SINTEF innen 01.05.2023. Samme tidsfrist gjelder for lister over serviceleverandører som innehaver har avtale med gjennom sin serviceordning. Innehavere som ikke overholder fristene for dokumentasjon i henhold til nye krav, eller som ikke kan dokumentere tilfredsstillende serviceordning innen 01.01.2024 risikerer at godkjenningen trekkes midlertidig tilbake inntil forholdene er rettet.

Nye krav innarbeides i retningslinjene for SINTEF Teknisk Godkjenning for minirensanlegg.